

PP Pracownie Konserwacji Zabytków w Szczecinie
Pracownia Dokumentacji Naukowo-Historycznej

Obiekt: **Park dworski**
MIŁKA
Adres: **Ińsko** **szeceńskie**
gm. woj.
Temat: **Ewidencja ogólna dendrologiczno-techniczna**
inż. Grzegorz Engel
Autor: **95a/80/PDNI** **1980**
Nr umowy: Rok

S Z.Graf. III/Do 325-80 2000+5

2235

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2235

Inw. 2235 dep.
~~IBLIOTEKA~~
~~do Ochrony i Konserwacji Zespołu Pomoc. Narod.~~
~~Muzeum Narodowego w Warszawie~~

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTEKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca Rodzaj: klasztorny, zamkowy, parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: <i>koniec XIX w.</i> Forma stylowa: <i>Krajobrazowy.</i> Wielkość: <i>1,20 ha</i>		Nazwa: <i>MIAŁKA</i> Adres: <i>gm. Insko</i> Województwo: <i>Sieracki</i> Użytkownicy: <i>PER</i>				
K R Y T E R I A		0	1	2	3	4
		zły	mierny	dob.	b.dob.	
A I. Wartości zabytkowe	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego					
	1. Osie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/		+			
	2. Układ dróg	+				
	3. Stopień przetrwania starodrzewia		+			
	4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu			+		
	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury			+		
	II. Wartość układu przestrzennego					
	1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych	+				
	2. Wartość historyczna układu /dawność/		+			
	3. Wartość obiektów architektury	+				
	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju	+				
	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+			
	III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/					
	1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+				
	Wartości zabytkowe ogółem					8
B I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne	Wartości przyrodnicze i ekologiczne					
	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów		+			
	2. Drzewa o charakterze pomników przyrody		+			
	3. Intensywność zadrzewienia		+			
	4. Stan zdrowotny drzewostanu		+			
	5. Znaczenie ekologiczne		+			
	Wartości przyrodnicze ogółem					5
Ogólna ocena obiektu					13	

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych - podać na odwrocie karty!

P.P. Pracownie Konserwacji Zabytków

Oddział w Szczecinie

Pracownia Dokumentacji Naukowo-Historycznej

M I A Ł K A

gm. Ińsko

woj. szczecińskie

PARK DWORSKI

Ewidencja ogólna dendrologiczno-techniczna wykonana na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Szczecinie

P.P. PRACOWNIE KONSERWACJI ZABYTEKÓW

Oddział Szczecin (U)

PRACOWNIA DOKUMENT. NAUKOWO-HISTORYCZNEJ

ul. Eryktona 7, tel. 621-51(50) w. 343

70-540 Szczecin

Zamek Książąt Pomorskich

Autor: inż. Grzegorz Engel

Kier.Prac.: mgr Krystyna Kroman

Recenzent MKiSzt.: mgr Lubomira
Madejska

Szczecin, wrzesień 1980 r.

A R C H I W U M

OŚRODEK OCHRONY

ZABYTEKOWEGO KRAJOBRAZU

ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2235

ZAWARTOŚĆ TECZKI

1. Metryczka
2. Opis
3. Plan sytuacyjny 1:1000
4. Zdjęcia - sztuk 4.

METRYCZKA PARKU - OGRODU

1.	Adres: miejscowość (dzielnica, ulica, nr posesji) WIAŁKA /niem. Werderfelde/		Gmina Ińsko	Województwo szlacheckie
2.	Nazwa parku: Aktualna: -		Dawna: -	
3.	Rodzaj parku i stan jego zachowania: dworski - zachowany dwór, zabudowania folwarku starodrzew parku, zatarty wewnętrzny układ ścieżek parkowych.			
4.	Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń: Koniec XIX w., krajobrazowy			Autor: nieznany
5.	Powierzchnia parku: Ogółem ha ok. 1,20	W tym wód w ha -	Istniejące budynki: 1. O wartościach zabytkowych - dwór z pocz. XX w. beastylowy	
6.	Nr i data rejestru parku-ogrodu	6a. Opinia Komisji Konserwat.	2. Inne: na terenie parku w murawach bud.gosp. w zabud. dziedziczeni: 2 obory, 3 bud.gosp. wiatra, 2 chlewy, 5 silosów.	
7.	Użytkownicy obiektu: - Państwowe Gospodarstwo Rolne Ińsko tel.21 - Ministerstwo Rolnictwa			
8.	Istniejące dokumentacje (data i autor):	1. Pomiar sytuacyjno-wysokościowy: mapa wys. syl. zabudowań folwarku w skali 1:1000 w zbiorach GPK Stargard Szcz.	2. Inwentaryzacja zieleni: brak	
	3. Studium historyczne: H. Berkowska - Katalog XIX w. dworów i pałaców woj. szlacheckiego - m. Ińsko	4. Założenia techniczno-ekonomiczne: mapa wys. syl. zabudowań folwarku w skali 1:1000 w zb. brak	5. Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy: brak	
9.	Przeprowadzone remonty: r. 1980 r. 1980	Budynków dwór i bud.gosp. folwarku w dobrym stanie technicznym.	Parku brak	Metrykę sporządził: Data: 30.09.1980

Łucja

I. KRÓTKA ANALIZA HISTORYCZNA

1. Układ przestrzenny

Mała osada rolnicza Miałka, zwana do lat 60-tych XX wieku Zamczysko /niem. Werderfelde/ powstała pod koniec XIX wieku.

W tym czasie został urządzony mały park krajobrazowy po północnej stronie dworu i dziedzińca. Jego główną funkcją była ochrona zabudowań folwarku przed wiatrami.

Ozdobą parku była polana przyległa do elewacji ogrodowej dworu oraz rosnące na niej drzewa ozdobne: dąby, dęby czerwone, modrzewie, jesion odm. zwisającej, orzech i drzewa owocowe.

W części wschodniej parku znajdował się ogród użytkowy. Wzdłuż granic rósł żywopłot zabezpieczający wnętrze parku.

Dwór - główny węzeł założenia parkowo-dworskiego, usytuowany został na pograniczu parku i dziedzińca, osłaniały go drzewa od strony budynków inwentarskich.

Z dostępnych ksiąg adresowych dowiadujemy się, że folwark pod koniec XIX wieku wchodził w skład dóbr we wsi Ścienne. W 1928 roku 325 ha folwark znajdował się w rękach Carla Luttich.

Dzieje osady do 1945 r. nie są znane.

Po II wojnie światowej folwark upaństwowiono.

Obecnie wchodzi w skład Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Insku.

2. Dawne plany

- brak.

3. Źródła do dziejów parku

1. Niekammer's Landwirtschaftliche Güter-Adressbücher"
BadndI, Pommern, Leipzig 1928, s. 81;
2. M.Borkowska - "Katalog XIX wiecznych dworów i pałaców woj. szczecińskiego - Gmina Ińsko" - mpis PKZ
O/Szczecin 1977 r.
3. Wł. Seneta - "Dendrologia", PWN Warszawa 1973 r.
/nazwy roślin/;
4. Mapa d.powiatu stargardzkiego w skali 1:25000
z 1967 r.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

1. Układ przestrzenny

Mała osada rolnicza Miałka położona jest w urozmaiconym terenie wzniesień morenowych dochodzących tu do 135 m n.p.m. w odległości 5 km na zachód od Ińska.

Od drogi Chociwel - Ińsko w kierunku południowym do osady prowadzi droga o nawierzchni asfaltowej. Na południe od zabudowań w odległości 200-3000 mb. położona jest południowa ~~odnoga~~ jeziora Ińsko.

Dziedziniec o wym. 50x120 zajmuje południową część założenia parkowo-dworskiego. Wzdłuż jego boków zlokalizowane zostały budynki inwentarskie: 2 obory, stodoła, silosy, magazyny, 2 budynki gospodarcze, wiata. Po stronie wschodniej od zabudowań zlokalizowano nowy budynek inwentarski. Teren dziedzińca pokryty jest ~~brukiem~~ brukiem, miejscami asfaltem.

Fot. 1,2

Dwór, zwrócony południową fasadą na dziedziniec, znajduje się w północnej jego części.

Od dziedzińca oddziela go gazon, na którym rosną dwa drzewa. Znajdują się tu również pniaki /4 szt./ Przed wejściem do budynku, w dwóch rabatach rosną róże.

Dwór jest budynkiem parterowym, podpiwniczony, z fałdatami na osi, nakryty ceramicznym dachem naczółkowym.

Użytkowany jest na pomieszczenia biurowe i mieszkalne.

Fot. 3

Po północnej stronie dworu znajduje się park o

powierzchni 1,20 ha. Zajmuje on teren równinny osłonięty od wschodu i północy żywopłotem z grabu i głogu.

Granice parku wyznacza:

od wschodu - droga dojazdowa o nawierzchni asfaltowej.

od północy i zachodu - droga gruntowa dochodząca do zlokalizowanych tu budynków mieszkalnych osady;

od południa - dziedziniec.

Fot.2 Do elewacji ogrodowej dworu przylega polana.

Fot.4. W pobliżu płn.wsch. narożnika budynku rośnie okazały dąb o obwodzie pnia 350 cm.

Na polanie i jej obrzeżu rosną pojedynczo stare modrzewie, świerki, dęby, orzech, jesiony.

Pod okapem drzew, szczególnie w części północnej i płn.-zach. rozrosły się krzewy i podrost.

Fot.3. Pośrodku parku, na osi dworu, w otoczeniu starych drzew zbudowany został murowany budynek gospodarczy - kurnik! Część wschodnią parku zajmują ogródki działkowe w użytkowaniu mieszkańców dworu.

Park nie ma wewnętrznego układu komunikacyjnego. W części zachodniej przechodzi droga gruntowa łącząca dwór, dziedzińce z osiedlem mieszkaniowym.

Park w całości nie jest użytkowany.

2. Skrócona inwentaryzacja roślin

W parku występują:

a/ drzewa liściaste

1. Brzoza brodawkowata	- Betula verrucosa Ehrh. 2szt.
2. Czeremcha pospolita	- Prunus padus L. 1 szt.
3. Dąb czerwony	- Quercus rubra L. 2 szt.
4. Dąb szypułkowy	- Quercus robur L. 4 szt.

5. Jarząb pospolity - *Sorbus aucuparia* L. podrost
6. Jabłoń - *Malus* sp.
7. Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior* L. 4 szt.
8. Jesion wyniosły odm. zwisająca
- *Fraxinus excelsior* "Pendula" 1szt.
9. Kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum* L. - 2 szt.
10. Klon pospolity - *Acer platanoides* L. 3 szt.
11. Klon jawor - *Acer pseudoplatanus* L. 1 szt.
12. Orzech włoski - *Juglans regia* L. - 1 szt.
13. Robinia akacjowa - *Robinia pseudoacacia* L. 1 szt.
14. Topola czarna - *Populus nigra* L. 4 szt.
15. Wiśnia ptasia /czereśnia/ - *Prunus avium* L.
16. Wiśnia - *Prunus* sp.

17.

b. drzewa iglaste

17. Cyprysik groszkowy - *Chamaecyparis pisifera* Endl. 1 szt.
18. Modrzew europejski - *Larix decidua* Mill. 2 szt.
19. Świerk pospolity - *Picea abies* karst - 10 szt.

c/ krzewy

20. Bez czarny - *Sambucus nigra* L.
21. Głóg jednoszyjkowy - *Crataegus monogyna* Jacq.
22. Ligustr pospolity - *Ligustrum vulgare* L.
23. Lilak pospolity - *Syringa vulgaris* L.
24. Malina właściwa - *Rubus idaeus* L.
25. Porzeczka czerwona - *Ribes rubrum* L.
26. Porzeczka czarna - *Ribes nigrum* L.
27. Róża dzika - *Rosa canina*, L.
28. Róża /odmiany szlachetne/ - *Rosa* sp.
29. Śliwa tarnina - *Prunus spinosa* L.

Charakterystyka zadrzewienia

W składzie gatunkowym roślinności drzewiastej rozpoznano 29 gatunków i odmian

w tym: drzew liściastych	- 16 gat.
drzew iglastych	- 3 gat.
krzewów	- 10 gat.

Naliczono łącznie 40 sztuk drzew o pierśnicy powyżej 20 cm, w tym 13 szt. drzew iglastych.

Zadrzewienie jest częściowo zdewastowane, o czym świadczą liczne pniaki.

Wiek drzew określa się w granicach 50-100 lat i więcej.

Stan zdrowotny jest dostateczny.

Z drzew o cechach pomników przyrody w parku występuje dąb o obwodzie pnia 350 cm.

Krzewy i podrost zajmują ok. 50 % powierzchni parku.

3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Teren parku pozostał w granicach z XIX wieku. Z założenia parkowo-dworskiego zachował się dziedziniec z budynkami inwentarskimi, dwór i park.

W części wsch. dziedzińca wzniesiono nowy budynek gospodarczy.

W kompozycji wnętrza parku istnieje polana, i terenu ogrodu warzywnego, zachował się podstawowy skład gatunkowy drzew z drzewami ozdobnymi.

Istnieje żywopłot rosnący wzdłuż wschodniej i północnej granicy parku.

W wyniku ogólnego zaniedbania i wzniesienia w centrum parku, na osi dworu, murowanego kurnika zatარł się wewnętrzny układ ścieżek parkowych. Powierzchnia parku zarasta

krzewami i podrostem.

4. Znaczenie w krajobrazie

a/ zurbanizowanym

Ośłania zabudowania przed wiatrami. Jest tłem kolo-
rystycznym dla dworu.

Stanowi trwały element w rolniczym krajobrazie.

b/ naturalnym

Jest remizą dla pożytecznego ptactwa.

III. WNIOSKI - dotyczące

1. Granicy ochrony konserwatorskiej

w zakresie:

a/ ochrony układu parku - obejmuje park i dziedziniec;

b/ granicy ochrony ekologicznej -

dodatkowo obejmuje pas szer. 30 mb. wzdłuż wschodniej i północnej granicy parku;

c/ granica ochrony zewnętrznych powiązań widokowych - obejmuje młode zadrzewienie po obu stronach drogi dojazdowej na odcinku do 300 mb od parku.

2. Ewentualna zmiana dotychczasowego sposobu użytkowa-

n i a

Wskazane jest oczyszczenie terenu parku ze śmieci i gruzu i jego zagospodarowanie na cele rekreacyjno-wypoczynkowe dla miejscowej ludności.

3. Zakres renowacji

- likwidacja wewnętrznych ogrodzeń i szop;
- wykonanie zabiegów pielęgnacyjnych w drzewostanie i krzewostanie;
- uzupełnienie wypadów nowymi nasadzeniami drzew;
- wywieszenie skrzynek lęgowych i noclegowych dla ptactwa.

Park jest przykładem małego założenia krajobrazowego z końca XIX w. i ze względu na jego położenie w obszarze chronionego krajobrazu powinien być objęty ochroną konserwatorską /ochrona zabytków i przyrody/ i wpisany do re-

jestru zabytków - dąb o obw. pnia 350 cm powinien wzbogacić register pomników przyrody woj. szczecińskiego.

Układ zdjęć, redakcja techniczna - inż. Grzegorz Engel.

Engel

Prawa autorskie zastrzeżone

1. Miałka, gm. Łąsko
Park dworski
Dwór - widok z dziedzińca
wrzesień 1978 r.

neg. nr 31590

2. Minika, gm. Ińsko
Park dworski
Ogrodowa fasada dworu
wrzesień 1978 r.

neg. nr 31592

Fot. Barbara Sańko
Prawa Autorskie zastrzeżone

3. Miałka gm. Łąsko
Park śworski
Zadrzewienie środkowej części parku
maja 1930 r. neg. nr 40683

Fot. Barbara Sańko
Prawa Autorskie zastrzeżone

4. Miałka gm. Ińsko
Park dworski
Okazały dąb o obw. pnia 350 cm rosnący w pobliżu dworu
maj 1980 r.
neg. nr 40682

Nazwa parku - adres P a r k dworski, M i a ł k a, gm. Insko
Autor ewidencji inż Grzegorz Engel - PP PKZ Rok opracowania 1980
Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją tak
Czy jest kompletna kompletna

Analiza historyczna Na podstawie dostępnych źródeł podano czas powstania osady i założenia parku na k. XIX w. i nazwisko właściciela z 1928 r. W ogólnych zarysach określono układ przestrzenny założenia i usytuowanie dworu w stosunku do dziedzica z jednej i parku z drugiej strony. Scharakteryzowano roślinność
Wykorzystanie źródeł Podano dostępne i wykorzystane materiały.

Analiza układu przestrzennego Określono usytuowanie wsi i otaczający krajobraz. W oparciu o wykonany plan omówiono układ przestrzenny dziedzica z zabudową dworu i parku. Opisano otoczenie parku oraz charakterystyczne elementy kompozycji parkowej. Podano sposób użytkowania dworu i zabudowań oraz niektórych części parku. Park w całości nie jest użytkowany.

W/g obowiązującej nomenklatury polsko-łacińskiej zawiera wykaz drzew z podaniem ilości w sztukach. W charakterystyce zadrzewienia podano ilość występujących gatunków i rodzajów drzew i krzewów. Określono wiek drzew i stan zdrowotności. Stwierdzono istnienie dębów - e

Stwierdzono, że park pozostał w granicach z XIX w. Wykazano elementy założenia istniejące do dziś. Podano jakie powstały zmiany i jakie zabudowania wprowadzono po II wojnie światowej.

Wnioski autorów ewidencji Określono granice ochrony układu i ochrony ekologicznej. Granicą ochrony zewn. powiązań widokowych objęto młode zadrzewienie drogi dojazdowej od szosy. Proponuje się przeznaczenie parku na cele rekreacyjno-wypoczynkowe dla miejscowej ludności po uporządkowaniu terenu i usunięciu śmieci. Określono zakres benowacji parku. Stwierdzono konieczność usunięcia wygrodzeń i szop. Wnioskuje się wpisanie parku do rejestru zabytków, a --->

Dokumentacja fotograficzna ostra i czytelna, uwzględnia dwór z jego najbliższym otoczeniem, zadrzewienie parku wraz z okazałym dębem oraz szpecący reprezentacyjną część parku kurnik.

Ocena planu parku 1000
Plan parku wykonano w skali 1 : 25000 z podaniem skali liniowej. Dołączono sytuację obiektu w terenie w skali 1 : 25000

Ogólna ocena ewidencji Ewidencja wykonana poprawnie, zgodnie z wytycznymi

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta;

Ewidencja wymaga poprawek w części -

Ewidencja nie może być przyjęta z powodu: -

Miejscowość i data Szczecin, dn. 15. XII. 1980 r. Recenzent

Lubomira Madejska/

----- o cechach pomnika przyrody.

Zwrócono uwagę na zniszczenia w drzewostanie, o czym świadczą łączne pniaki.

----- okazałego dębu do rejestru pomników przyrody

Zwrócono uwagę, że park leży w strefie chronionego krajobrazu